

kar se dá, trdo razun enega roba okroglo, péd dolgo, četrť palca debelo, v en konec zašpičeno (obrtano), v drugi konec nasajeno ali v kolobar spognjeno, če je mogoče magnetizirano jeklo.

Omelce naj je cunjá ali goba, najbolje šopek bilek v precep kakošne palčice trdno zvezanih. To troje: omelce in ôsla gré v vodo, štorček se pa obesi na k vodirju (oselniku) prikovano lanko (rinčico). Vodir naj je trdnega celega lesa, da ne pušča, pri vrhu naj ima z lesenim obročkom zmanjšano luknjo, da voda iz njega ne pluska. K zadnji strani se priveže lopatica, s katero se pa pripne. (Kon. prih.)

Drevesa ob potih. Jagnedi in vrbe so škodljive.

Drevesa ob potih se zasajajo ali zavoljo lepšega ali zato, ker so koristna. V naših krajih se ob potih in cestah sadé večidel jagnedi, vrbe, breze, akacije, lipe, trepetlike, divji kostanj in tû pa tam tudi sadna drevesa.

Kar se lepote tiče, pač ne moremo reči, da so jagnedi in vrbe lepe. Nekteri jagnedi imajo še to lastnost, da iz korenin odrastlike poganjajo, ki nikakor niso všeč posestnikom, ki imajo svoje njive zraven. Gledé na to napako je pa sicer njih korist celó majhna. Škodljivi so pa jagnedi in vrbe tudi po mrčesih, ki se tako radi na njih zaredé in od njih redé. Na tisoče gosenic živí na jagnedih in vrbah, kakor na pr. topolov metulj, pavovo oko, rogovilar, notodanta, liparis, acronycta, fidonia, hrošč (navadni keber), valjavec, božji volek in veliko veliko družih. V suhih in vročih letih te živali pokončá mnogovrstna ta mrčes cele plaze bližnjega polja in vrtov. Kdo ni še take škode videl? Se ve, da bi škoda nikakor ne bila tolika, ako bi se tiči, ki ta mrčes pobirajo, večidel tičice pevalice, tako neumno ne lovili, ampak da bi jih, kakor po družih krajih, varovali in gojili, gnejzdne skrinjice na drevesa nastavljali in sploh vedeli, da so nam tiči velika dobrota.

Komur tedaj ni treba iz družega cilj in konca jagnedov in vrb ob potih zasajati, naj jih raji opustí.

Bolj koristne in lepše so breze in jerebike. Prav lahko rečem, da prijazno to drevje tudi dolgočasnemu kraju nekako veselejše podobo daje. V deželah vzhodnjega morja na Rusovskem se to drevje kaj ljubko kaže, pa je prebivališče škarjencem in drugi gozdni divjačini. Listje od teh dreves rabijo Litavci v blazine in postelje. Slovanski narod sadí breze ravno zastran njih ličnosti na taka mesta, ki so mu najbolj priljubljena ali za kak spominek draga. Berezovo, Berezina itd. so kraji, kateri imajo svoja imena od brezja, ki so blizo teh krajev. Rusi delajo iz brez svoj dagert (brezovo smolo), lesni kis (jesih) in brezovo vodo. Z ljubjem objejejo svoje čolne, pokrivajo strehe raznih shramb, liče rabijo za mnogovrstne pletenine.

Breze in jerebike se povsod dobro obnašajo, ker jim je tudi slaba zemlja in mrzlo podnebje všeč. — Jerebika ima še druge posebnosti. Njeno škrlatno rdeče grozdiče se lepo odlikuje od temno-zelenega perja. Kjer jerebika raste, je tudi brinjevka domá, po kateri okusni pečenki posebno radi mestjani segajo. Sad omenjenega drevesa se vsako leto po dražbi prodaja, iz njega se dobro žganje kuha. Ravno tako ga prebivavci v severnih krajih za živinsko dristo rabijo.

Akacija, lipa in divji kostanj so lepa drevesa, lipa in divji kostanj pa vrh tega še tudi koristna. Akacija raste v peščeni zemlji naglo; lipa in divji kostanj pa sta zastran zemlje že bolj zbirčna. Cvet akacije in divjega kostanja je kaj lep; lipa pa lepo

diši in cvet njen ima zdravilno moč. Posebno bogato biro imajo pa o cvetji čbele na teh treh drevesih, kjer dobé obilo medú in voska. Divji kostanj se priporoča pa tudi po čreslovini svojega lubja in lupini svojega sadú. Sad kostanjev se rabi za pičo živini ali pa za žganje. Tudi za lepílo (pôp) ga rabijo. V južnih krajih rezljajo umetne podobice iz njega.

Od koristi sadnih dreves ob potih se je že toliko in tolikrat govorilo in pisarilo, da ne moremo tukaj nič posebnega pristaviti. Nektera sadna drevesa zahtevajo že boljšo zemljo, in se morajo skrbno gleštati; ta skrb pa se drevorejcu z bogatim pridelkom povrača. Nektere dežele ob Rajnu iz sadja, poleg cest zasajenega drevja, včasih v enem letu po 20.000 tolarjev skupijo. Recite rojaki naši: ali bi nam take gotove reči ne smele biti izgled, da tudi pri nas poleg cest zasajamo sadno drevje, kjer je za-nj toliko lepega prostora. „Bi ga že sadili — pa kaj, ker nam bodo sad potrgali tuje roke in povžila tuja usta“ — slišimo ugovarjati. Resnica je to; al le do tistega časa, dokler ni vse polno drevja zasajenega, kakor na pri-liko tudi v gornji Avstrii (zgornjem Estrajhu). Kjer je veliko sadja, škode potem ni veliko, ako memogredé tudi ta in uni odtrga hruško ali jabelko. Tepek pa, toliko koristnih za mošt in sušilo, nam ostane tudi ob potih cele vozé.

Po „Schl. landw. Ztg.“

Šolske stvari.

Zahvala pa prošnja ob enem.

Kar je naš deželni zbor hvalevredno sprožil šolske zadeve, začela so se obširna pretresovanja na več stranéh, in res zadnji čas je, da se kaj predrugači v teh rečéh. Ne bom dokazoval, kako nespametno, in ne le nespametno, temuč kako škodljivo da je tudi, nemščino v naše ljudske šole siliti, zakaj zadosti na tanko je bilo že vse pretreseno, in tudi vsakdanja skušnja nas dovolj uči, koliko da veljá, otroke mehanično česa učiti. Redek je ptič, kateri se v kletki nauči drugih, tujih viž; al celó bela vrana je človek, kateri se je v ljudski šoli naučil toliko, da razume nemški. Res težavno bi bilo spolnovati to, kar okrožnica od nas učiteljev tirja! Zato presrčna zahvala visokočastitim gospodom šolskim nadzornikom in konzistorijskim svetovalcem, da so veljavno svojo besedo odkritosrčno razodeli na tisto mesto, kjer se šolske postave delajo, in tedaj tudi predrugačiti morejo.

Ker se pa dandanes toliko o šolah in učiteljih govori, kake naj bi bile šole in kakošni učitelji v njih, ne morem si kaj, da ne bi tudi jaz kaj potrebnega ne omenil.

Ako gré za to, da se ljudske šole zboljšajo, vprašam: ali ni tudi že čas, da se učiteljem plača zboljšša, da se ne bode móglo reči, kar po pravici dandanes še veljá, da „quem dii oderunt, magistrum fecerunt“ — to je po naše: „kogar bogovi tepó, ga učitelja naredó.“ Pri taki plači, kakoršno imajo navadno učitelji po deželi, ni čuda, da tudi učitelj do šole veselje zgubi in da ni vse tako, kakor bi imelo biti. Če učitelj sam svojo plačo pobira, s kako težavo in kedaj si krva-vozaslužene novce skupaj spravi? — če pa župan od srenje plačo njegovo tirja, pa tudi nič boljše ni; danes nekaj, jutri nekaj, in ko je leto okoli, pa ni tû in tam nič! Vse drugače bi bilo, ako bi učitelji pri okrajni gosposki svojo plačo dobivali, kar je v nekterih krajih že navada. — Po postavi bi moral vsak učitelj, kateri tudi službo cerkvenika in organista opravlja, 250 gold. star. den. odločene (fasijonirane) plače imeti. Ali pa ima res vsakter učitelj toliko odločenega? Želeti je,

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtrleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 27. junija 1866. ~

Gospodarske stvari.

Besedica zastran košnje.

(Dalje.)

Ker nekda po „Novicah“ priporočano klepalo malo lokdo ima (menda zato, ker je precej drago, pa tudi zato, ker ga ni tako lahko dobiti), in če ga tudi ima, ga malo ali celó ne rabi — iz navadnih vzrokov, da navada je železna srajca in se tudi dobrih novín ljudje le neradi poprimejo, zato priporočam, staronavadno napraviti si tako-le: Tnalo (baba) naj je saj ne manj kot štirikrat teže od bitca, 14—18 palcev dolgo (za močir-nata tla še dalje in teže) z luknjo na sredi, v katero je vdelana „korenjika“, čegar spodnji rob mora biti iz obeh strani nekoliko na gólec obrušen, da ne ostaja na trati; kajti to je krivo, da tnalo pri klepanji tako ne-ugodno skače; spodnji konec naj je rtast (špicast), zgornji širok primeroma 4krajcarskemu kupru (pota-konu); napet kar se dá malo, gladek ko voda, predno ima cepniti iz žganjarske kupice. Bitec, ako je libro (funt) težek, je skoro najbolji, kakih 5 palcev dolg, nekoliko trebušast, na oba kraja s posmuknjenimi a ne živimi robmi v črto (linijo) ali še manj debelo, 5—7 črt dolgo, gladko, kar je mogoče malo napeto lično jedro izdelan. Nasajen naj je na 6 do 8 palcev dolg, po sredi posnet plošnato okrogel roč.

Ko ima gospodar kosce z dobrim orodjem*) pri rokah, potem naj je njegova prva skrb, kdaj da se začne košnja, in kako naj se delo odpravlja.

Čas, kdaj se ima košnja začeti, je pravi takrat, da brž brž kosiš, ko je večí del trave in detelje ocvélo**), al da rečem z drugo besedo: kadar si si gotov, da, ako 120 stotov sená na pod spraviš, bodeš mogel tudi 70 stotov otave nakositi. Se vé, da navada je, zlasti po goratih krajih, zeló pozno kositi, potem pa otavo, ki je je malo pognalo, popasti. Pa saj po doseda-njem ravnanji skor tudi ne more drugače biti! Zemlja je tako izpita rodovitnih drobcev, da je pridelek tako

boren, da o draginji živeža in dnine (žornad) ne vrže toliko, kar delo stane.

Ravno zato tedaj in največ zato, ker se senožetim našim le redko gnoj privošči, je treba kositi, brž ko je trava ocvela, ker takrat ima največ slajca in redivnih delov še v sebi. Kadar začne trava zoreti, se že re-dilni deli spreminjajo v neko pusto, trdo, leséno stvar „laknic“ imenovano; v čegar napravo rastlina največ rodovitnih drobcev iz zemlje izmolze. Kar pa rastlina iz zemlje vzame, tega ji ona več povrniti ne more. Ta-košno senó pa tudi ni vredno, da bi se senó imenovalo.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske novice.

* Nova pavola. — V Ameriki je zdaj na glasu neka rastlina — *Bochmeria tenacissima* — o kateri mislijo, da bode spodrinila pavolo. Ta rastlina v Me-hiki*) (Benito Roerl, véliki posestnik v Sonte coma-pam-u v Mehiki, je prideluje sila veliko) izraste 8 do 10 čevljev visoka in dá prejo tako svitlo in belo, da je beliti treba ni. Dá se debelo presti kakor konoplja; ker pa je močna in elastična, se dá tudi tanko presti kakor predivo, pavola in svila. V nategljivosti prekosí najboljo rusovsko konopljo in je dvakrat tako močna, kakor najbolji belgiško predivo. Vrh tega se dá 4 in tudi 5 let zaporedoma žeti in še le potem se na novo seje.

* Škof moravski Anton Ernst naznanja v časniku gospodarske družbe moravske, da 1864. leta so ljud-ske šole v 36 dekanijah imele 796 panjev bčel.

* Grof F. Thun, čegar ovce so v razstavi dunaj-ski prejele prvo svetinjo, je iz te razstave enega ovna prodal za 600 in dve ovci za pleme po 300 gold.; tako je za 3 repe skupil 1200 gold. Se vé, da vse te ovce so tistega žlahnega plemena, ki se imenuje me-rinoško pleme, čegar volna je tako fina kot svila.

* Brez konjskega mesa ne morejo Dunajčanje biti. Mestni odbor je ondašnjemu magistratu poslal vprašanje: ali bi se klanje kónj za mesnice v sedanjih okolščinah ne moglo ustaviti? Magistrat je odgovoril, da ne. Konjske mesnice so na Dunaji od 1850. leta; 9 tacih mesarjev je bilo ta čas; zdaj sta dva v mestu, zunaj mesta so 4. Leta 1862. so zaklali 1198 kónj, — 1863. leta 1072, — 1864. leta 1086, — 1865. leta 742 v mestu; zunaj mesta pokoljejo leto in dan okoli 1000 kónj. Funt konjskega mesa veljá od 8 do 12 krajc.; kar je za klobase, se prodaja po 2 krajc., kože se pro-dajajo po 4 gold. Kadar je drug živež drag — pravi magistrat — je konjsko mesó, ki je zdrava in tečna jéd, ubogemu ljudstvu velika dobrota.

*) Na vprašanje v 1. oddelku tega sestavka v poslednjih „No-vicah“: ktere kosé se najbolj čislajo? odgovorimo to, da J. A. Zeitlingerjeve štajarske so še zmiraj najbolj na glasu: dobivajo se v Ljubljani tudi v štacuni gospoda Val. in Spir. Pesjaka v glediščinih ulicah blizo mosta. Vred.

**) Žalibog! da je res še mnogo gospodarjev, kateri ne vedó, kdaj je pravi čas košnje, da je prva košnja senó, a ne slama in ne otava. Kdor čaka s košnjo tako dolgo, da postanejo trave in detelje suhljad, dobí malo bolji pridelek kakor je slama; kdor pa kosi prezgodaj, da niso rastline v cvetji dodelale redivnega sená, pridela otavo, ki se loči od sená ravno v tem, da se kosijo rastline, ko niso še ocvetele. Tudi na brežinah, kjer se le enkrat kosi, je treba gledati na to. Vred.

*) Ako bi nam častiti naš rojak g. Kastelec ali kdo drug iz Me-hike poslal izvrstno to seme, hvaležni bi mu bili. Vred.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četrtleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 11. julija 1866. ~

Gospodarske stvari.**Kako je letos s pridelkom naših svilnih črvičev?**

S pridelkom svilnih črvičev (kokoni) je letos velika težava. Kdor je kaj pridelal, ne vé kam z blagom. Kupca laškega, ki ga je bilo druga leta veliko, ni nobenega. Laška vojska je vso to obrtnijo nekako uničila; tudi tisti dunajski fabrikant, za kterega je lani kmetijska družba galéto nakupovala, ni vzel letos nič. Iz sejmov istrijskih smo zmiraj pričakovali izvedeti letošnjo ceno; al tudi od tam ni nobenega pisma. Po takem ni pričakovati, da bi se mógli semenski kokoni prodati; ne kaže tedaj nič družega kakor pomoriti kokone, kdor jih še ni, da jih pozneje prodá za svilo (žido). Za to pa se bojo že spečali, ker svila se bo potrebovala, dokler bo svet stal. Naj tedaj nenavadne letošnje nezgode nikogar ne plašijo, da bi veselje zgubil za murbo- in svilorejo. Vojska je nesreča na vse strani, in še manja je ta mimo veliko družih!

Vendar nas letošnja skušnja zopet uči, česar nam je neobhodno potrebno in kar mora biti, da se tudi deželam našim zagotovi sviloreja. In ta je: naprava domače svilarnice ali odmotovalnice svile ali žide (filande po laški). Dokler te naprave nimamo, ki bi se energično (krepko) poprijela te obrtnije, zmiraj bojo zadrege s pridelkom našim, kajti misel, da bi se kokoni le za seme prodajali, je čez in čez napačna misel.

Žalibog, da nimamo denarnih podvzetnih mož! Kjer smo stali pred 100 leti, ondi večidel stojimo tudi danes; naši stari očetje so kupčevali le z žitom, deteljo, češpljami, fižolom in tako robo, in veči del „hausknehti“ so nekdej bili prvaki v tem, od katerih so se potem še le drugi naučili te barantije, ko so videli, da unim po sreči gré, in ta barantija je še zdaj skor edina barantija pri nas. Kar koli potrebuje več špekulativne glave ali da že oddaleč ne kaže gotovega forinta, če tudi bankovca, ne najde podvzetnika. Suhe češplje in detelja: to so še zmiraj cvét naše obrtnije! Ne mislimo pa pri tem na špekulante, ki nimajo kapitala in se ne morejo povzdigniti do viših obrtnijstev; pred očmi so nam le denarni možje. Zato smo že klicali in bomo še: svilarnice, domače svilarnice nam je treba, ki bi se vedela sebi pomagati in drugim. Naša dežela ima dobro lego za to. Ko so pred več leti v Vevčah napravili podvzetni možje prvo papirnico na mašine, z glavami so majali naši češpljarji in milovali možé, da si upajo toliko denarja vtekniti v tako „nevarno“ stvar, češ, da Ljubljana ni mesto za to; zdaj pa, ko vidijo, kako ta papirnica svoje blago pošilja križem po svetu, zdaj pravijo: šencajte, kdo bi bil to

misлил. Da, da! še je veliko koscev kruha na svetu; al razuma je treba in truda, pa se vjame ne le kos, temuč cel hleb kruha.

Besedica zastran košnje.

(Konec.)

Kosci naj pridejo na senošet s sklepanimi in ostrimi kosami. Vodja (prvi kosec) naj začne na enolični senošeti tako kositi, da bodo mogli zanjimci travo do mejnika pobrati; na raznolični senošeti, kjer je trava tū velika, tam majhina, in nimoč zgrabka na vsakem mestu napraviti, naj začne tako, da se prvi prostor napravi zgrabku, da se tla ondi najprej osušé, in kosijo naj, če jim je le primerno, proti največi travi. V vrstenem redu mahnejo kosci po vsi hkrati in ob enem brusijo; noben kosec naj ne maha širje, le toliko, da je vedno enakomerno nekoliko vpognjen in naj ne zajemlje več, kot kolikor do čistega pobirati more; 2krat po enem mestu mahati, je potrata in zamuda časa. Na senošetih, kjer ni mogoče vrsten red kositi, naj kosijo redno po planoti tako, da obrežejo grižo (kamnato stran), ter odrežejo kar se dá s koso, drugo ostane ženjicam; tū se ne gleda na red, ampak vsak kosi, kakor mu je bolj primerno, se vé da, ne da bi bil eden vedno na gladkih, drugi na grdih tléh; vedno naj pazi na red v vsem! Med kamnjem, krog in pod grmovjem naj ne ostaja trava; dobro je tudi mladike nizkega grmovja s koso, (se ve, dokler je odveč tanka, ni varno) oklestiti; mladike niso toliko puste, da bi ješčim govedom ostajale v jaslih pozimi. Kdor pri meji kosi, naj pazi, da ne odkosi tujega, ker dostikrat je za gobec trave več besedi kakor na sejmu. Pa tudi ni ne lepo ne pošteno, segati po tujem blagu.

Kosa se brusi na več načinov: eni iztezajo počez kose držečo ôslo skoro naravnost vên, drugi jo potezajo nekoliko po dolgem; oboji, do konca dospevši, poprimajo zopet pri prvem koncu, tako po večkrat; drugi brusijo na ta način, toda z naprej ali nazaj zategnjeno ôslo, kar je tudi bolje, ker ôsla bolj gladka ostane; zopet drugi vetrijo z nazaj zategnjeno ôslo po kosi tako, da nazaj figne ôsla do roke, naprej toliko, da čez ostrino ne uide, začenshi pri zadnjem koncu kose, najprej zgorej, potem zdolej, tako ponavljavno, dokler se jim udá, da je ostra kosa; zopet drugi vahtarajo z ôslo v kolobar od leve na desno, ne iztegnivši je in nekteri po ravno tem načinu pa iztezavajo jo, tako, da ôsla na levem kraji vedno sprot ostrine brusijo; skoro vsi ti, ko se jim zdi kosa ostra, potegnejo še parkrat po dolgem, od konca do kraja, z ôslo po kosi; nekteri s storčkom; oboje koristi. Tedaj, dragi kosec moj! ravnaj se po tem ali onem načinu, le to pazi, da je kosa vedno ostra in ôsla gladka, pa ne brusijo le z nekolikošnim

koncem ôsle, ampak vedi, da je mora čez polovico na koso segati, tudi ni dobro, če se ôsla brusé izteza po večkrat s konca na konec pribrusiti, ker konec ôsle, izdrsnivši se čez ostrino, jo gotovo nekoliko okrha, bolje je prvi tek dobrusiti; če imaš storček po predpisu in podolgoma izbrušen, pribrusiš večkrat koso brez ôsle. Kadar s koso v kamen zadeneš in se ti ostrina izvije, ko je gori obrnjena, deni sprednji konec storčka pod pavec leve roke in z desno jo naravnaj, pa vari, da ne popoka; če pa je doli obrnjena, pridržita konec storčka kazavec in srednji prst leve roke; če se kosa zmrvi, je treba oškrbo nekoliko obrusiti, ter poklepati jo. Ko rôsa zgine in se kosa mazati začne, je treba, jo saj po ostrini z mokrim omelcem oprati; blato po hrbtu se ostrže z ostrim robom štorčka; zlasti kadar se kosa klepati dá, mora biti čista.

Veselo je gledati nekatere mlade in čvrste Krašovke in Brkanke, med kamenjem sukajoče se, pridno in umetno z ostrim srpom v roci; kakor bi pihnil, je obrano medskalje. Po več krajih se pa dekleta, žali-bog! sramujejo srpa v roci, — pa, saj ni čuda! v napačnem pomenu naj se rajši izpolni pregovor: „mlada poje, starko posnemvaje.“

Kdor je vodja koscem, mora biti tudi klepač, se ve, najumetniši iz družbe, čvrst, bistrih oči in trdnega zdravja; lepo je, če gospodar sam ali sin njegov ta posel opravlja. Pri velikih posestnikih, ki jim drugi opravki ne pustijo s koso vkvarjati se, je to dolžnost zvestega hlapca; ako pa sposoben ni, potem prevzame to tisti izmed družbe, ki je tega najbolj vaje, on kleplje vsem (tudi desetim lahko). Res, da po največ krajih klepljejo vsak sebi, al to je zamuda. Predno si pripravno mesto najde, potem „forko“ (palico, na katero je pri klepanji kosje naslonjeno), če jih je več skup, se je treba tudi vedno kaj pomeniti in večkrat ena, včasih tudi dve uri pretečete in še več, predno se vrnejo s sklepano koso v travo — pa kako je sklepano? kakor da bi bil koso s kamnom na kamnu, ne pa na klepalu klepal. Kdor kleplje (vsem), naj si poišče pripravnega klepišča (če je proti severju obrnjen, se mu skozi celi dan najmanj blišči) in „forko“ z dvema navpičnima vrhoma, da med nje dene sená, kolikor je treba, da ostrina kose ravno po tnali leži; če ni debelega kamna za tnalo, zabiti ga je treba s stranjo bitca, toda mora se nastaviti kakošen trd les, da klepač ne tolče po golem; potem se vsede (dobro je podložiti sená, zlasti v ravni, da noge nekoliko visijo), zabije „forko“ (ktera mora biti nalašč pripravna za to, ker v trda tla, kjer je najbolje klepišče, se ne dá zabosti) obrusi nekoliko z ôslo tnalo od sebe, jedro bitca po čez, da se kosa, ktere ostrina mora biti vedno napeta, ne zvihrá (zvirči) (če se pa, jo mora sneti in naravnati, če tega ne umé, jo je treba dati umnemu kovaču v roke), ter kleplje ličen, trikrat širji klep kot je kosa debela. Kleplje se večidel z mokrim bitcem, pa tudi s suhim se trda kosa še raji vleče. Kadar je kosa sklepana, je treba, da vstaneš, ter sam jo neseš koscu, da se tako sprehodiš in vidiš, kako se delo opravlja. Skrb in vaja kosce najbolje uri, toraj morajo imeti veselje do dela; da ga imajo, morajo biti zložni in si prijazni; če se kosci ozirajo, kadar je dôba jesti, delo zaostaja, toraj, jéd za časa koscem!

Kakor hitro se rôsa posuši, grablične redovje raztresejo; na močvirnatih tléh in sploh, kjer je trava velika, se o ne zadosti sušivnem vremenu zabode primerno na gosto več 3—4rogovilastih palic, po vrsti med redovje, na ktere se potem vsa trava rahlo naloži; posuši se tako dosti bržeje; ko je senó suho, se z vilami na „kolečko“ naloži ter tako izvozi na kraj, kjer se na voz naklada. Če ni senó popolnoma suho, tedaj je

dobro, vsako čevelj debelo lego na senici dobro osoliti; ne ogreje se tako kmalu in okusa je boljšega. Senó je bolje nekoliko manj suho pa osoljeno, kakor presuho; tedaj, kjer je majhina trava, skrbi, da se za časa pograbi in do čistega. Da se drobno senó do čistega pograbi, je treba gostih zob pri grabljah. Kar od košenega na senožeti ostane, se pogubi.

Kar se tiče vremena o času košnje, je treba paziti, da se na lepo zadene. Da-si ravno vremena jutranjega noben človek ne vé, je vendar treba paziti na primér: žareča večerna zarja oblake stopí, a zjutranja (žareča) pa jih naredí; mavra dež obeča, v vsakem četrtnu lune, kakoršno vreme je danes o tem času, tako če biti jutri osorej itd.

Potje, po katerih se senó vozi, bi imeli biti posebno gladki, ne da je treba ramo vedno pod vozom držati, tudi ne zaraščeni, da grmovje senó iz voza skube. O čemur ne najdeš tû poduka, pa storí vsak, kar ti um in dober prevdarek priporočata.

V Senožeah.

F. Meden.

Šolske stvari.

Priporočilo dveh knjig za premije ljudskih in družih šol.

Blizo že je čas, da se za letošnje leto končajo šole, v katerih se najpridnišim šolarjem delijo premije. Izbirajo se v ta namen pripravne bukve. Po naših mislih bi se pri tem moralo gledati bolj na korist, kakor na kratek čas; zato naj bi se ne izbirale knjige, ktere, enkrat prebrane, ne mikajo človeka več, ampak take, ktere mu ostanejo zmiraj potrebne kakor vsakdanji kruh. Če po premijah pridejo take podučne knjige v hišo, beró jih še drugi domači, kateri znajo brati, beró jih celó sosedje, in tako se omika širi od hiše do hiše. — Da bi se v slovenskih deželah pred vsem morale slovenske knjige dajati za premije, to tudi je čisto naravna stvar.

Gledé na vse to priporočamo dve knjigi prav posebno: obé ste zgodovinski, obé izvrstni, obé za národ pisani v lahko razumljivi besedi. Ena (bolj drobna na 10 pôlah) kaže nam zgodovino ali povestnico našega naroda, druga (62 pôl debela) zgodovino vsega sveta od prvih do najnovejših časov; una se imenuje: *Zgodovina slovenskega naroda*; izdala Matica slovenska, veljá 60 krajc., dobiva se pri bukvarjih in čitalnicah, — ta pa se imenuje *Občna povestnica ali zgodovina celega sveta*; dobiva se v bukvo-tiskarnici gosp. Blaznika po 1 gold. 50 kr.

Kdor pozná obé knjigi, pritrdil nam bode, da ste za šolska darila posebno pripravi, ker to je že zdavno izgotovljena stvar, da zgodovina je najboljša učiteljica narodom, ki jim po preteklih časih kakor v zrcalu (špeglu) kaže prihodnost časa. Gospodje, kateri izbirate knjige za premije, ne zabite priporočenih zgodovinskih!

Slovstvene stvari.

O zadevi Lire Sionske.

Ker se VIII. in morebiti še tudi IX. list Lire Sionske ne bo mogel gg. naročnikom razposlati o pravem času, prosim, da mi tega ne štejejo v krivico. Ne jaz, ampak sedanje vojskine homatije so tega krive. Jaz sem se pripeljal s poslednjim vlakom po železnici iz Prage na Kranjsko. Sedaj je vožnja od tam po železnici in tudi pošta iz Prage zeló neredna, tedaj prosim častite g. naročnike, naj potrpe nekoliko; gotovo dobé